

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Центр заочної форми навчання

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему:

«Управління прибутком підприємства»

Виконавець:

студентка ЦЗФН,

Лукава І.В. _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст.викл. Іоргачова М.І. _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Становлення та розвиток ринкової економіки вимагають теоретичного переосмислення економічних явищ, процесів і результатів. Значною мірою адаптація підприємств до змін зовнішнього та внутрішнього середовища визначається фінансовими результатами їх функціонування, зокрема, формуванням прибутку, що є основним підсумковим показником результативності господарської діяльності підприємства. Теорії прибутку в економічній думці акцентують увагу на специфічних характеристиках прибутку підприємства, виходячи з мети дослідження та очікувань щодо майбутніх результатів. Важливість вивчення даної категорії обумовлюється як теоретичними, так і прикладними аспектами вирішення цієї проблеми, що потребує подальшого дослідження теоретичних основ її сутності.

Основною метою підприємницької діяльності є отримання прибутку, оскільки прибуток – це один з найбільш важливих показників результатів господарської діяльності підприємств і підприємців. Тому з'ясування сутності прибутку, його джерел формування та раціонального розподілу має важливе значення для розвитку економіки, як на мікро- так і на макрорівні. В умовах ринкової економіки, прибуток - найважливіший оціночний показник діяльності підприємства, джерело матеріального добробуту підприємства і його працівників, держави в цілому.

Для досягнення стійкої конкурентоспроможності та забезпечення необхідного розміру прибутку потрібно запроваджувати ефективну систему управління прибутком підприємства. Тобто забезпечити раціональний і економічно обґрунтований підхід до планування своєї діяльності. Значна роль прибутку та його максимізація в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників та персоналу, у тому числі й держави, визначає необхідність дослідження питань ефективного управління прибутком підприємства.

Мета дипломної роботи - провести теоретичне та практичне дослідження особливостей управління прибутком підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. визначити поняття, функції та значення прибутку,
2. розглянути сутність, мету та завдання управління прибутком підприємства,
3. з'ясувати порядок формування та використання прибутку підприємства,
4. надати загальну характеристику підприємства та провести оцінку його господарської діяльності,
5. проаналізувати показники прибутковості та рентабельності підприємства,
6. здійснити аналіз формування, розподілу і використання прибутку на підприємстві,
7. розробити рекомендації щодо формування стратегії управління прибутком на підприємстві,
8. обґрунтувати заходи щодо підвищення прибутковості підприємства,
9. провести оцінку ефективності розроблених заходів.

Об'єктом дослідження є процес управління прибутком в ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ».

Предметом дослідження є економічні відносини, пов'язані з формуванням, розподілом та використанням прибутку підприємства.

Теоретико-методологічну основу даного дослідження склали концептуальний апарат, теоретичні положення і наукові принципи, розроблені вітчизняними та зарубіжними спеціалістами в сфері фінансів, фінансового менеджменту та економіки підприємства.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, монографічні дослідження і наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів; статистичні матеріали підприємства; аналітичні доповіді; електронні ресурси світової мережі Internet.

Методи дослідження. В процесі з'ясування теоретичних аспектів управління прибутком підприємства застосовано методи порівняння, аналізу та синтезу. За допомогою методів індукції, дедукції, статистичного методу, горизонтального, вертикального та трендового аналізу досліджувалася господарська діяльність підприємства, його показники прибутковості та рентабельності. В процесі обґрунтування шляхів підвищення ефективності управління прибутком підприємства використано системний і формально-логічний методи, а також метод наукової абстракції.

Структура дослідження. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків та списку використаної літератури.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методологічні основи управління прибутком підприємства»** визначені поняття, функції та значення прибутку; розглянута сутність, мета та завдання управління прибутком підприємства; з'ясований порядок формування та використання прибутку підприємства.

У другому розділі **«Аналіз управління прибутковістю в ДП «Морський торгівельний порт Чорноморськ»»** надана загальна характеристика підприємства та проведена оцінка його господарської діяльності; проаналізовані показники прибутковості та рентабельності підприємства; здійснений аналіз формування, розподілу і використання прибутку на підприємстві.

У третьому розділі **«Шляхи удосконалення управління прибутком в ДП «Морський торгівельний порт Чорноморськ»»** розроблені рекомендації щодо формування стратегії управління прибутком на підприємстві; обґрунтовані заходи щодо підвищення прибутковості підприємства; проведена оцінка ефективності розроблених заходів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Отже, прибуток - це загальноекономічна категорія. Він являє собою частину доходу конкретного діючого підприємства, отриманого під впливом внутрішнього і зовнішнього середовища та рівня розвитку підприємництва, є різницею між доходами, які були отримані від усіх видів діяльності, і витратами підприємства, що були понесені у процесі отримання цих доходів, і використовується для здійснення процесу розширеного відтворення та задоволення інтересів власників підприємства, працівників, інвесторів і держави. Дослідження підходів науковців до функцій прибутку дозволяє

зробити висновок, що домінуючою є позиція, що прибуток виконує оціночну (облікову), стимулюючу та розподільчу функції. В умовах ринкової економіки економічна роль прибутку виявляється в таких рисах: є головною метою підприємницької діяльності й основним спонукальним елементом для ведення господарської діяльності; слугує основним критерієм оцінки ефективності діяльності підприємства; виступає захисним механізмом від загрози банкрутства; є головним джерелом зростання вартості ринкового підприємства та активів; є основним економічним важелем під час формування надходжень до бюджету країни; створює передумови для економічного розвитку суспільства загалом.

2. Управління прибутком – це система функцій, методів, інструментів, важелів, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням прибутку, що застосовуються з метою досягнення тактичних (забезпечення прийняттого рівня рентабельності діяльності) і стратегічних цілей підприємства (зростання його вартості). Система управління прибутком надає можливість вирішити такі завдання: забезпечення максимального рівня прибутку за наявних ресурсів підприємства; забезпечення високого рівня якості прибутку, який формується; забезпечення виплат власникам підприємства; забезпечення формування на майбутній період необхідного обсягу фінансових ресурсів; забезпечення ефективної участі персоналу щодо формування прибутку.

3. Формування прибутку - це отримання певного фінансового результату суб'єкта підприємницької діяльності, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідницьку та іншу діяльність. Управління формуванням прибутку включає два основні напрями – управління доходами та управління витратами, балансування яких визначає формування абсолютної величини прибутку суб'єкта господарювання. Розподіл прибутку - це процес формування напрямів, на які він в майбутньому буде використаний, відповідно до цілей і задач, які ставить перед собою підприємство у своєму розвитку. Порядок та напрями розподілу прибутку

визначає власник підприємства або уповноважений ним орган згідно із статутом та чинним законодавством.

4. В другому розділі було проаналізовано результати роботи державного підприємства «Морський торговельний порт Чорноморськ». ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ» – це сучасний міжнародний високомеханізований універсальний транспортний вузол, що спеціалізується на перевантаженні генеральних, наливних, насипних і навалювальних вантажів. Активи підприємства головним чином складаються з необоротних активів, їх частка становить на кінець періоду 58,6%. В динаміці питома вага нерухомості зменшилася на 13,4% за рахунок зростання питомої ваги оборотних активів. Сформовані активи в основному за рахунок власних коштів, на що вказує структура пасиву балансу. В динаміці відбувається збільшення суми власного капіталу та частки власного капіталу в структурі балансу з 85,0% у 2014 році до 94,5% у 2016 році. Після проведення аналізу за обраними показниками ліквідності, можна сказати, що в 2016 році у підприємства покращились всі показники ліквідності. У підприємства проблем з ліквідністю немає. Підприємство ліквідне, воно може покрити свої поточні зобов'язання, динаміка показників протягом всього досліджуваного періоду позитивна. Підприємство незалежне від залучених та позикових засобів фінансування. Та обставина, що його діяльність стала ще в більшій мірі формуватися за рахунок власних засобів, і вони інвестуються у виробництво, говорить про мінімальну ймовірність виникнення ризику фінансових утруднень і погашення майбутніх зобов'язань. Проведений аналіз використання основних фондів показав, що підприємство не нарощує виробничі потужності, а використовує у своїй діяльності наявні фонди. Первісна вартість у 2016 році у порівнянні до 2014 року зменшилася не значно – лише на 1,26%. Проте, значення коефіцієнту зносу основних фондів дуже високі, в 2014-2016 роках він перевищує поріг 80%. На кінець 2016 року величина коефіцієнту зростає до 84%. Основні засоби зношені, питома вага зносу дуже велика, тому фонди потребують значних витрат на їх утримання. Виробничі фонди стали використовуватися більш ефективно за

останні три роки, на що вказує зростання показника фондівдачі. Відбулося прискорення ділової активності підприємства в 2015 році та уповільнення у 2016 році.

5. Підприємство протягом 2014-2016 років є прибутковим за всіма видами своєї діяльності. Підприємство отримує прибутки як від виробничої діяльності, так і від операційної та фінансової діяльності. За всіма показниками рентабельності маємо різке зростання в 2015 році у порівнянні до 2014 року – майже в чотири рази. В 2015 році відбулося зниження рівня показників рентабельності у порівнянні до 2015 року. Проте, за 3 роки все ж таки динаміка позитивна – маємо приріст по всіх показниках рентабельності. Показник рентабельності капіталу є вищим за процентну ставку за довгостроковими кредитами протягом всього періоду, отже, фінансовий стан підприємства є задовільним.

6. Основним джерелом формування доходів протягом всього досліджуваного періоду є дохід від реалізації продукції. В структурі формування сукупного доходу відбулися зміни у бік зростання частки доходу від реалізації продукції та інших фінансових доходів. Чистий прибуток в 2014 році в майже рівних долях було розподілено до фондів споживання та накопичення – відповідно 44% та 49%. В 2016 році чистий прибуток у більшій мірі використано на споживання (50%). Резервний фонд становить лише 8% чистого прибутку.

7. Головною метою управління прибутком в ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ» є визначення шляхів найбільш ефективного його формування та оптимального розподілу, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості. Система управління прибутком в ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ» повинна вирішувати такі завдання: забезпечення максимізації розміру прибутку, що формується відповідно до ресурсного потенціалу підприємства; забезпечення оптимальної пропорційності між рівнем прибутку і допустимим рівнем ризику; забезпечення високої якості прибутку,

що формується; забезпечення виплат необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства; забезпечення формування відповідного обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства на майбутній період; забезпечення постійного зростання ринкової вартості підприємства; забезпечення ефективності програм участі персоналу щодо прибутку. В роботі обґрунтована необхідність формування стратегії управління прибутком на підприємстві. З цією метою автором запропонована структурно-логічна схема процесу управління прибутком ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ». З метою досягнення цільового прибутку ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ» необхідно використовувати стратегію розвитку.

8. В роботі проведено економічне обґрунтування комплексу заходів щодо підвищення прибутковості підприємства.

Перший захід – це розвиток контейнерного терміналу порту. Планується, що за рахунок збільшення вантажообороту контейнерного терміналу ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ» його прибуток від наданих послуг в 2018 році зросте на 2%, або 1463,01 тис.грн.

Другий захід підвищення рівня прибутковості підприємства – це залучення додаткових споживачів та розширення ринків збуту за рахунок участі підприємства у спеціалізованих виставках. Для того, щоб бути з лідерами галузі на одному рівні, ДП «МТПЧ» потрібно взяти участь у Міжнародній виставці і конференції по судноплавству, суднобудуванню і розвитку портів «Одеса-2018», що пройде у виставковому комплексі Одеського морського порту. Планується, що на виставці підприємство знайде нових клієнтів і укладе з ними договори. Заплановане збільшення прибутку в 2018 році складе 182,88 тис.грн.

Третій захід підвищення рівня прибутковості ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ» - це залучення додаткових споживачів та розширення ринків збуту за рахунок реклами в спеціалізованих виданнях. В рамках цього заходу пропонується розмістити інформацію про послуги порту

у інформаційних довідниках ("Жовті сторінки", "Одеса-ділова", "Діловий світ"), картах міст, електронних картах. Обсяги надання послуг від цього заходу дадуть приріст прибутку у розмірі 219,45 тис.грн.

Четвертий захід підвищення рівня прибутковості ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ» – це економія поточних витрат та збільшення прибутку від іншої діяльності. В рамках цих заходів пропонується: зробити заміну старих електродвигунів на нові двигуни постійного струму; розробити і затвердити графік підкачування прісної води відповідно до режиму роботи структурних підрозділів з метою економії води; зробити заміну двигунів при підкачуванні оборотного водопостачання з метою зниження витрат електроенергії та вартості оборотної води; зменшити норму витрат електроенергії з метою більш раціонального використання електроенергії та зниження відповідної статті витрат; здавати в оренду площі та устаткування, не задіяні в основному виробництві з метою отримання додаткових доходів; зниження плати за оренду землі за рахунок здачі в оренду не задіяних в основному виробництві основних фондів. В 2018 році збільшення доходу від іншої діяльності складе 429,9 тис. грн.

9. Розрахунок економічної ефективності показав, що після впровадження запропонованих заходів щодо підвищення прибутковості ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ» сума додатково отриманого доходу та заощадження витрат перевищать витрати на їх здійснення. Розроблені заходи є ефективними, оскільки вже у 2018 році підприємство отримає 722,12 тис.грн додаткових грошових надходжень, у 2019 році - 1069,06 тис.грн., а у 2020 році - 3068,37 тис.грн. В роботі розрахована ефективність розроблених заходів з використанням сценарного підходу для трьох випадків розвитку подій: нормальний сценарій, оптимістичний та песимістичний. Розрахунки показали, що в будь-якому разі впровадження заходів щодо підвищення прибутковості ДП «Морський торговельний порт Чорноморськ» доцільне, вони суттєво підвищать ефективність діяльності підприємства.

АНОТАЦІЯ

Лукава Ірина Вікторівна

«Управління прибутком підприємства»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Фінансовий та страховий менеджмент» Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2017 рік

У роботі розглядаються теоретико-методологічні основи управління прибутком підприємства. Здійснена оцінка господарської діяльності ДП «Морський торгівельний порт Чорноморськ». Проведений аналіз показників прибутковості та рентабельності підприємства, формування, розподілу і використання прибутку на підприємстві. Запропоновані рекомендації щодо формування стратегії управління прибутком на підприємстві. Розроблені та економічно обгрунтовані заходи щодо підвищення прибутковості підприємства.

Ключові слова: прибуток, управління прибутком, формування прибутку, використання прибутку, аналіз, стратегія, рекомендації, заходи, ефективність.

ANNOTATION

Lykava Irina

Managing of enterprise profit

thesis for Master degree in specialty "Finance, banking and insurance" under the program "Financial and insurance management" Odessa national economic University, Odessa, 2017

The paper discusses theoretical and methodological foundations of management of enterprise profit. Assess economic activity of GP "Sea trade port of the Black sea". Analysis of indicators of profitability of the enterprise, formation, distribution and use of profit the company. Recommendations on formation of strategy of profit management at the enterprise. Designed and economically justified measures to increase the profitability of the enterprise.

Key words: profit, profit management, profit generation, use, profit, analysis, strategy, recommendations, actions, efficiency.